למשמרת למי נדה כתיב. תימה לי ק"כ מאי איצטריך קרא בשחיטה ובהכי תיתי חדא מתרתי ותנא וליכא למימר דאין הכי נמי דלא צריכי אלא חוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין והא דקאמר למעוטי השלכה

[1]למשמרת למי נדה כתיב אלא למעוטי השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת דלאו גופה דפרה נינהו איתמר שחיטת פרה בזר ר' אמי אמר כשרה ור' יצחק נפחא אמר פסולה עולא אמר כשרה ואמרי לה פסולה מתיב ר' יהושע בר אבא לסיועיה לרב [א]אין לי אלא הזאת מימיה שאין כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת ת"ל [2]תורה יכול שאני מרבה אף אסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימיה מה הזאת מימיה אינן כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום אף אני אביא שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת הואיל ואין כשרין באשה כבאיש אין כשרין אלא ביום ומוציא אני [3]אסיפת אפרה [3]ומילוי מים וקידוש הואיל וכשרין באשה כבאיש כשרין נמי ביום ובלילה והאי מאי תיובתא אילימא מדפסולין באשה פסולין נמי בזר הזאת מימיה תוכיח [ד]שפסולין באשה וכשרין בזר אמר אביי היינו תיובתיה אשה מאי טעמא אלעזר ולא אשה זר נמי אלעזר ולא זר אמר עולא כל הפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא [3]ונתתם אותה אל אלעזר הכהן אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר איכא דאמרי לדורות בכהן גדול ואיכא דאמרי [ה]לדורות בכהן הדיוט בשלמא למ"ד לדורות בכהן הדיוט שפיר אלא למאן דאמר לדורות בכהן גדול מנא ליה גמר חוקה חוקה מיום הכפורים והוציא אותה שלא יוציא אחרת עמה כדתנן [ו]לא היתה פרה רוצה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ואין מוציאין עמה אדומה שלא יאמרו שתים שחטו [ז]ר' אומר לא מן השם הוא זה אלא משום שנאמר [3]אותה [ח]לבדה ות"ק הא כתיב אותה מאן ת"ק ר"ש היא [ט]דדריש טעמיה דקרא מאי בינייהו איכא בינייהו דאפיק

למשמרת למי נדה. משמע דצריכי שימור עד שיזה מהן: **לסיועיה לרב.** דאמר [ע"ב] פרה שחיטתה בזר פסולה: **הזאת מימיה אין כשירה באשה.** לקמן מפרש לה: **ואין כשירה אלא ביום.** דכתיב (במדבר יט) הוא יתחטא בו ביום השלישי: **מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת.** דלא יהיו כשרין אלא ביום דאילו לענין באשה כבאיש (א) אינו אצטריך לרבויי לכולהו כתיב בהו או אלעזר או כהן: **והזאת דמה.** אל נוכח פני אהל מועד שנא פעמים [שם]: **ת"ל תורה.** זאת מקח התורה (שם) תורה אחת לכל עבודתה: **ת"ל זאת.** את הכתוב כאן קיים ואל תוסיף: **אחר שריבה הכתוב ומיעט.** ולא פירש מאי ריבה ומאי מיעט מעתה לא מסרן אלא להתבונן בה את האמת ואת היסוד: **אמרת הרי אנו למידין כולן מהזאת מימיה.** שפסול הלילה מפורש בו: **שאין כשרים באשה כבאיש.** כדלקמן ולקח אזוב וטבל במים אים טהור וגו' (שם): **והאי מאי דיוכיה.** לשמואל אי נימא מדקתני שחיטה פסולה באשה פסולה נמי בזר: **אשה מאי טעמא.** מנא ליה דשחיטה פסולה באשה בשלמא קבלת דמה והזאת דמה כתיב [שם] ולקח אלעזר הכהן מדמה היינו קבלה והזה אל נוכח פני אהל מועד היינו הזאתה ושריפה נמי לעיל מינה כתיב כהן והדר ושרף את הפרה לעיניו דאלעזר והשלכת עץ ואזוב כהן כתיב אבל שחיטה מהיכא: **אלעזר ולא אשה.** ועל כרחך ושחט אותה לפניו דאלעזר קא דרשי ליה תנא כרב דאי שיהא אחר שוחט ואלעזר רואה כדדרשי שמואל מהיכא ממעט אשה אלא מאלעזר דרשי ליה תנא וכי היכי דממעט אשה מהכא ממעטינן נמי זר: **כל הפרשה כולה.** אל פרה כמו שעבודותיה סדורות זו אחר זו: **משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא.** כשמדקדק בה אינך יכול להשוות שיטת הפרשה בשום שיהיו כל מקרלותיה שוים זה עם זה אלא יש בהן שמשמע מקרא זה מוציא מכלל משמע מקרא שלפניו מה שפסל זה הכשיר זה או מה שהכשיר זה פוסל זה א) ויש בה מקרלות משמעות שמתקיימין ממילא משמעותו שהמשמע עומד במקומו ואינו מוציא מכלל מחבירו ולפי סידורן יש לך להבין מהו המוציא מכלל חבירו ומי משמע ממילא ועכשיו דורש והולך את כולה: **לאלעזר.** שהוא סגן: **בשלמא למאן דאמר לדורות בכהן הדיוט שפיר.** דכיון דלא קבע לה קרא בהדיא סגן או כהן גדול כל כהיים כשרין בה: **אלא יאמרו שתים שחטו.** וקי"ל שכל מלאכות הנעשות עמה פוסלות אותה כדתנן (פרה פ"ד משנה ד') כל העושה בפרה מתחילה ועד סוף פוסלין אותה במלאכה ולקמן (דף מג.) נמי אמרינן ושחט אותה אלא ישחוט אחרת עמה: **משום שנאמר אותה.** והוציא אותה: **דדריש טעמא דקרא.** בבבא מציעא (דף קטו.) אלמנה שעירה ממשכנין אותה עניה אין ממשכנין אותה מפני שאתה צריך להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכיותיה: **דאפיק**

[1]למשמרת למי נדה כתיב אלא למעוטי השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת דלאו גופה דפרה נינהו איתמר שחיטת פרה בזר ר' אמי אמר כשרה ור' יצחק נפחא אמר פסולה עולא אמר כשרה ואמרי לה פסולה מתיב ר' יהושע בר אבא לסיועיה לרב [א]אין לי אלא הזאת מימיה שאין כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת ת"ל [2]תורה יכול שאני מרבה אף אסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימיה מה הזאת מימיה אינן כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום אף אני אביא שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת הואיל ואין כשרין באשה כבאיש אין כשרין אלא ביום ומוציא אני [3]אסיפת אפרה [3]ומילוי מים וקידוש הואיל וכשרין באשה כבאיש כשרין נמי ביום ובלילה והאי מאי תיובתא אילימא מדפסולין באשה פסולין נמי בזר הזאת מימיה תוכיח [ד]שפסולין באשה וכשרין בזר אמר אביי היינו תיובתיה אשה מאי טעמא אלעזר ולא אשה זר נמי אלעזר ולא זר אמר עולא כל הפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא [3]ונתתם אותה אל אלעזר הכהן אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר איכא דאמרי לדורות בכהן גדול ואיכא דאמרי [ה]לדורות בכהן הדיוט בשלמא למ"ד לדורות בכהן הדיוט שפיר אלא למאן דאמר לדורות בכהן גדול מנא ליה גמר חוקה חוקה מיום הכפורים והוציא אותה שלא יוציא אחרת עמה כדתנן [ו]לא היתה פרה רוצה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ואין מוציאין עמה אדומה שלא יאמרו שתים שחטו [ז]ר' אומר לא מן השם הוא זה אלא משום שנאמר [3]אותה [ח]לבדה ות"ק הא כתיב אותה מאן ת"ק ר"ש היא [ט]דדריש טעמיה דקרא מאי בינייהו איכא בינייהו דאפיק

[1] למשמרת למי נדה. מטעם לי מטעם דאמר מי מטעם דקדקי מזבח מי מטעם דקדקי מזבח מי מטעם דקדקי מזבח

דאפיק חמור בהדה [1]ושחט אותה שלא ישחוט אחרת עמה לפניו לרב [6]שלא יסיח דעתו ממנה לשמואל שיהא זר שוחט ואלעזר רואה [2]ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו לשמואל לאהדוריה לאלעזר לרב הוי [3]מיעוט אחר מיעוט [3]ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דאפילו כהן הדיוט [3]ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת לשמואל דאפי' בכהן הדיוט לרב אצטריך סלקא דעתך אמינא כיון דלאו גופה דפרה נינהו לא ליבעי כהן קא משמע לן [4]וכבס בגדיו הכהן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד הָעָרֶב: במדבר יט ז

[5]וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֵת אֹפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לְעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הוּא: במדבר יט ט

[6]וְלָקְחוּ לְטֻמְאַת מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי: במדבר יט יז

[7]וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזֶּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים וְעַל הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ בְחָלֶל אוֹ בְמֵת אוֹ בַקָּבֶר: במדבר יט יח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ונתן וכו' **אלא היכא דכתיב איש בהדיא.** עיין פוסק דף כמ ע"ב תוס' ד"ה הסוס:

רבינו חננאל

ושחט אותה לפניו, לרב כדאיתיה ולשמואל כדאיתיה. ולקח אלעזר הכהן מדמה, ללמד שהזאה באלעזר. ולרב דאמר כי השחיטה נמי באלעזר, הוי מיעוט אחר מיעוט, והיא שחיטה באלעזר ולא בזר. הזאה באלעזר ולא בזר מיעוט אחר מיעוט לרבות כהן הדיוט.[6] פי' **בהן בכיהונו** בלא (מים) [מום] ו[ב]לא טומאה. **בכיהונו** בטכסיס הכהונה בבגדים שהוא מתוקן לעבודה. **ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח להכשיר הזר.** כלומר, כל איש ואפי' זר. טהור להכשיר את האשה. והניח מי שיש בו דעת להניח, לפסל חרש שוטה וקטן. **תנן התם** במס' פרה פרק ה' **הכל כשירין לקדש** חוץ מחרש שוטה וקטן. ר' יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוגינוס. מאי טעמא דרבנן דכתיב ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי. איתקוש נתינת מים חיים אל כלי לעפר שריפה, מה עפר שריפה הכל כשרין באסיפה חוץ מחרש שוטה וקטן, אף קידושין כן. ור' יהודה אמר לך אם כן היה לך לכתוב ולקח לטמא דשמעינן הוא שאסף

מ) [נעיל מב.], **ג)** [ע' תוס' לקמן ס. ד"ה תרי מיעוטי], **ג)** [מגילה כג: ב"ק פו: ב"מ יד. מנ"ל מכות ט: שבועות ז: מנחות ט: סז. חולין קכ.], **ד)** [עסחים יח: וש"כ], **ה)** שבת קלו. ערכין ג. יבמות עב: פרה פ"ה מ"ד, **ו)** פרה פ"ב מ"י ערכין ג., **ז)** נ"מ שלו, **ח)** רש"ל מ"ז, **ט)** [רש"ש מה"ז], **י)** [עי' סוטה טו: ובתמורה יב: ועע"ק וכן תמה המי"ט פ"ח מ"ה דתמורה והניח בהפלגה וכן תוס' מהרש"ל בסוטה טו: ד"ה ונתן ובכן כו'], **כ)** [ליתא בתוספתא] [ואולי נ"ל בטיפא וכן לקמן גימגם בזה דבתוספתא נ"ל דבטיפא ועיין בר"ש],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכהן כו' ותנא ידענא **דהא אבהן** לתירי ביה: **(ב)** ד"ה המיתה כו' ולא גמר מוקה הוקה מיוה"כ: **(ג)** ד"ה ולקחו כו' וכמ' ולקחו אותם שנכשרו בתסיפה זר ואשה: **(ד)** תוס' ד"ה עד כו' מעבר ליה בסוס. נ"ב ע' בינמות דף עב דיבור זה לדחיה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה אינם לכשיר וכו' ה"א כהן לעניל וכו' נ"ל ה"א כהן קאי לעניל. וכו': **ב)** תוס' ד"ה הכל כשרין לקדש וכו' יש לפרש ונתן עליו. נ"ב עשו"ת מ"ל סי' קנ"ד:

מוסף רש"י

שלא יסיח דעתו. משמעלתה (לעיל מב.). **הכל כשרין לקדש.** מי חטאת לתת אפר על המים (שבת קיז.) לעבר מים חיים באפר חטאת (נדרים ג.) כל הטיטורים כשרים לקדש מי חטאת אפילו אשה, אבל ערל וטמא לא רבי (יבמות עב:).

מוסף תוספות

א. פי' אותו שנותן האפר בתוך מי חטאת הוא עצמו יערב המים והאפר יחד. תוס' יומא עב: ד"ה דשקיל. [ז]לאו דוקא שקיל חד ולא תרי, דמה טעם יש למעט כן, אלא שקיל חד ויהיב ההוא גופיה קאמרינן. ממנ"ן יומא עם.

תוס' ישנים

שלא ישחט אחרת עמה. והיינו עמה ממש בסכין אחוכה. דאי לאחריה (מיהא אינה) [מיד לא פסלה בסכין]. **בהן גדול בעינן.** ק"ו הוא שלריך בכל עבודותיה בגדי כהונה. **ונתן ולא ונתנה.** ומיותר הוא, ומלשון זכר לא דייק שכל הטורה טולה בלשון זכר נאמרה. **כתב רחמנא** [**ולקחו**] **ונתן דאפילו שקלי תרי ויהיב חד.** דאי מתניתו תרוייהו בלשון יחיד הוה אמינא דהכי בדיוק עדיף טפי דשקיל חד ויהיב חד מדשקלי תרי ויהיב חד הוה אמינא דאי הוה כתיב ונתנו ולקח אבל אם אחזה בידו אפילו בשעת הזייה פסול ור"י מסימפוי"ט גימגם בזה דבתוספתא משמע דהזאה הוי מסייעתו ומזה ואחזה לו כמים וטובל ומזה, פי' שלא אחזה אלא כמים דוקא אבל אם אחזה בידו הזאתו פסולה.

דאפיק חמור בהדה. דלתנא קמא שרי לזיכא שמא יאמרו לרבי אסור דהא אותה כתיב: **ולקח אלעזר הכהן.** בקבלת דמה: **לשמואל.** דלייך לפניו לומר שהזר כשר לשחיטה אינטריך למיכתב בקבלת דמה אלעזר דאהדוריה לאלעזר דאי כתב ולקח אותה לאלעזר הוה אמינא דאי מדמה [6] (והזה באצבעו) הוה משמע דאשחוטה קאי: **לרב.** נמי דאמר שחיטה באלעזר היא לא הוה ליה למיכתב בקבלה אלעזר וכי כתיב הוי מיעוט אחר מיעוט לאלעזר ולא אחר ואין מיעוט אחר מיעוט כו': **ולקח הכהן עץ ארז לשמואל.** דאמר קבלה והזאה באלעזר הוא כתיב בה כהן לאכשורי השלכת עץ ארז בכהן הדיוט הוי אאי משמע מוליא מיד משמע וכן כל הני דאמרינן. ולרב דמכשר קבלה בכהן הדיוט הוי אאי משמע ממילא ואינו מוליא מכלל מקרא שלפניו ואינטריך למיכתב ביה כהן דאי כתב ולקח עץ ארז ולא כתיב כהן הוה אמינא ולקח כל מי שירלה ולא הוה מוקמינן ליה אכהן דקבלה סלקא דעתך אמינא הואיל ולאו גופה כו': **הכהן בכיהונו.** אאי כהן קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא וכסף בגדיו וגו' ותנא ידענא [6] דאהא דאיירי ביה קאי אלא למסמך כהן אבגדיו כלומר שבגדי כהונה נעשית ולא בבגדי חול: **וטמא הכהן עד הערב.** ללמד על פרה הנעשית לדורות שלריכה בגדי כהונה: **הניחא למאן דאמר.** לעיל לדורות בכהן הדיוט ולא גמר חוקה [3] מיום הכפורים אינטריך למיכתב כהן הכא ללמד על של דורות שתעשה בבגדי כהונה: **אין להכשיר זר.** משום דלעיל מיירי איירי בכהן כתיב הכא אין להכשיר את הזר דאי כתב ואסף את אפר הפרה הוה אמינא א] כהן דלעיל מיירי איירי בכהן כתב הכא אין: **להכשיר את האשה.** דאי למעוטי טומא פשיטא דחטאת קרייה רחמנא: **לקדש.** לתת מים על האפר בכלי חרס [1]: **ולקחו לטמא.** בתר ואסף אין טהור כתיב זו היא עבודה שאחר אסיפה וכתיב ולקחו [3] אותם הנאמרים באסיפה זר ואשה ולא חרש שוטה וקטן: **א"כ.** הואיל אדלעיל קאי נימא ולקח הא גבי אסיפה בלשון יחיד כתביה: **אשה מנא ליה.** וכן אנדרוגינוס משום אסף אשה: **ורבנן.** אמרי לך לעולם אדלעיל קאי והא דלא כתיב ולקח לשון יחיד דאי כתיב ולקח ונתן הוי אמינא עד דשקיל חד האפר והוא עצמו יתנהו על המים כתיב ולקחו דאפילו שקלי תרי: **ולקח אחוב.** דכתיב בהזאת מיירי והיא עבודה שאחר הקידוש: **גרגן.** דאמרי הקידוש נעשה באותן של אסיפה ובאסיפה כתיב אין טהור דהיינו זר ואשה על כרחך אין טהור דהכא לאו לאכשורי זר ואשה ולמיפסל קטן ולהוי משמע ממילא דאם כן לשמוק קרא מיירי וגכתוב ולקח אחוב במים והזה ותנא ידענא דבהזאה דלעיל מיירי קאי וכי כתיבינא למדרש אין ולא אשה על כרחך משמע זה מוליא מיד משמע: **טהור להכשיר קטן בקידוש: וגרבי יהודה.** דאמר אשה פסולה בקידוש וקטן כשר אתא דאי לאימרא איפכא אין ולא קטן טהור להכשיר אשה דע"כ ליכא למימר דמשמע ממילא דאם כן לשמוק מיירי: כיון

דפרה (משנה י) מסייע עלה ואם אחזה בידו אפילו בשעת הזייה

לרב הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. על כרחך נ"ל לרבות כהן הדיוט שיהא כשר בקבלה והזאה אבל בהזאה ושחיטה דווקא אלעזר דאם לכולהו ליתני אמרינן לעיל אותה לאלעזר והא דאמר ר' זירא אמר רב לעיל שחיטת פרה זר פסולה דמשמע הא בכהן כשירה ואפי' בכהן הדיוט יש לומר דלדורות קאמר וסבירא ליה כהתוא ליתנא דאותה לאלעזר הכהן הא לדורות בכהן הדיוט:

הכל כשרין לקדש. פירש רש"י המים על האפר ובמסכת פרה בכמה דוכתי משמע שהיו נותנין האפר על המים והא דכתיב ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי דמשמע מים [3] יש לפרש [1] ונתן עליו בשבילו יתן מים חיים אל כלי ולדרכה משמע שהמים נוגעים בכלי והאפר נותן עליהם מלמעלה:

מאי ולקחו לטמא דאפילו קטן דפסלי לך התם הכא כשר. והא דמכשיר טפי בקטן מבחרש ושוטה יש לומר משום דאתי לכלל דעת: **ונתן ולא נתנה.** אע"ג דכל הטורה כולה בלשון זכר נאמרה ואפילו הכי לא ממעטינן אשה [6] אלא היכא דכתיב אין בהדיא יש לומר דשאני קרא בדיוריה דכתיב ולקחו לשון רבים והדר כתיב ונתן דלהכי דרשינן ולא ונתנה [וע"ע תוס' יומא עב: ד"ה ונתן]: **עד** דשקיל חד ויהיב חד. פי' הטוא גופיה דשקיל ליה מעבר ליה במיס[א] (ד): **הכל כשירין לחזות חוץ מטומטום ואנדרוגינוס כו'.** תימה לי דהני תרי משניות דהכל כשרין לקדש ולהזות מיתנן במסכת פרה (פ"ה מ"ד ופפ"ג מ"י) מ"מ דבקידוש לא קתני טומטום בהדי אשה ואנדרוגינוס כדקתני גבי הזאה וי"ל דמ"ק דרבי יהודה נמי פסיל ליה לטומטום לקדש מפני שהוא ספק ערל כדאמר בפ' הערל (יבמות עב:) טומטום שקידש קידושו פסול מפני שהוא ספק ערל וערל שקידש קידושו פסול אנדרוגינוס שקידש קידושו כשר מפני שהוא ספק אשה דכי יהודה פוסל באשה ואנדרוגינוס ות"ק דרבי יהודה דמתניתין היינו ת"ק דרבי יהודה דברייתא דפרק הערל (גם זה שם) דסבירא ליה כר' עקיבא דמרבי לערל כי טמא והא דלא קתני ת"ק חוץ מטומטום יש לומר אין למידין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חוץ ותנא חוץ מחרש שוטה וקטן ושייר ערל וטמא וטומטום והא דלא פריך ממתניתין לגמרן דאמר ערל שהזה הזאתו כשירה ופריך מברייתא ר"ל משום דבברייתא קתני בהדיא דהזאתו פסולה להכי ניחא ליה למיפרך מינה:

אשה מסעדתו. בפרק בתרא דמסכת פרה (ט) בתוספתא מפרש כילד מסעדתו אוחזת לו המים אפילו בשעת הזאה ולא מבעיא בשעת טבילת האחוב דהזאה חשיב טפי רבותא מטבילת האחוב משום דקרא דמכשרי' מייה קטן בטבילה כתב דכתיב וטבל במים אין לא טהור ודרשינן מייה טהור להכשיר הקטן וילפינן הזאה מטבילה לאתקשו להדדי כדאיתא בסוף פרק ג' דמגילה (דף כ.) ובמתניתין דפרק בתרא דמ"ק חוץ מטומטום יש לומר אין למידין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חוץ ותנא חוץ מחרש שוטה וקטן ושייר ערל וטמא וטומטום והא דלא פריך ממתניתין לגמרן דאמר ערל שהזה הזאתו כשירה ופריך מברייתא דקתני בהדיא דהזאתו פסולה להכי ניחא ליה למיפרך מינה:

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ט מהלכות פרה הלכה יב:

כד ב מיי' שם פ"ד הלכה י:

כה ג מיי' שם פ"ו הלכה ב:

כו ד מיי' שם פ"י הלכה ח:

כז ה מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְנִתַּתָּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: במדבר יט ג

2. וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזֶּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים: במדבר יט ד

3. וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה: במדבר יט ו

4. וְכִבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד הָעָרֶב: במדבר יט ז

5. וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֵת אֹפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַّחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לְעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הוּא: במדבר יט ט

6. וְלָקְחוּ לְטֻמְאַת מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי: במדבר יט יז

7. וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזֶּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים וְעַל הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ בְחָלֶל אוֹ בְמֵת אוֹ בַקָּבֶר: במדבר יט יח

ז) נראה דל"ל וכנס בגדיו הכהן כהן בכיהונו פי' בכיהונו.

רבותא טפי להכשיר ואם כן במתניתין גבי פסול הוה ליה למיתני אפי' בשעת טבילה ונראה לי דלא קשיא דהא דפסלינן היכא דהאשה אחזה בידו היינו משום דהוי כאילו האשה עשתה לאומו והא דלאי הוי פשוט טפי לפסול אשה בטבילה מבהזאה דקרא דממעטינן מיניה אשה בטבילה כתיב ולגבי הכשר קטן הויא רבותא טפי בהזאה משום דקרא דמכשרינן מיניה קטן בטבילה כתיב:

ולא פליג ר' יהודה. תימה הוא[א] דבתוספתא דמסכת פרה [א] מכשיר בקטן ואמת המקשה לא שמיע ליה הברייתא: **לימד על טבול יום שבשר בפרה.** תימה למה לי קרא מהיכא תיתי לפוסלו מי משום דחטאת קרייה רחמנא הא הזאה לאו עבודה היא כיון שזר כשר בה ומי משום דכתב טובא טהור בפרשה ואסף איש טהור וטבל במים איש טהור הא אצטריך לדרשא כולהו בשמעתין וי"ל ס"ד מדכתיב והניח במקום טהור בעינן נמי גברא שיהא טהור גמור קא משמע לן ואם תאמר והיכי גמרינן שאר עבודות דפרה דפסול זר [ב] מהזאה [ג] איכא למיפרך מה לזאה שכשירה זר וי"ל דאפי' הכי כיון דעיקר טהרה בהזאה קאתי ואכשר בה רחמנא טבול יום כל שכן בשאר עבודות ות"מ ואימא לרבות מחוסר כפורים [ד] אבל טבול יום לא וי"ל דמוקמינן קרא בטומאה דאותה פרשה כגון טומאת מת דלא שייכא בה כפרה והכי אמרינן בפ"ב דזבחים (דף יח:) דלמאן דאמר במחוסר כפורים כשירה קסבר טומאה דכל התורה כולה וכיון דמכשרינן טומאת מת דאיירי באותה פרשה ה"א כל טבול יום אפילו אותו שמחוסר כפרה ומאן דאמר מחוסר כפורים פסול קסבר טומאה דאותה פרשה דהייגו טבול יום דמת דלאו מחוסר כפרה[ד] אבל זב ומצורע לא אפילו העריב שמש כיון דמחוסר כפורים:

אמר רב יהודה תני של היכל. והא דאמר לקמן דפורסין נמי מבין האולם ולמזבח הא מסקינן לקמן דה"מ בשעת הקטרה דהיכל ובשעת מתן דמים דהיכל אבל בשעת הקטרה לפני ולפנים לא והכא איירי בהקטרת קטרת דלפני ולפנים ומיד אחר הקטרת קטרת דלפני ולפנים נטל הדם מיד הממרק ולקמן כי בעי לאוכוחי דפורסין מבין האולם ולמזבח אף בשעת הקטרה דלפני ולפנים מברייתא דר' יוסי הוה מצי לאוכוחי ממתניתין דאין פורסין והוה ליה למימר אדמקשה לי מברייתא דר' יוסי תביא לי סייעתא ממתניתין וי"ל דממתניתין לא הוה מצי לאיתויי סייעתא דאיכא למימר כיון דהפרשה דמבין האולם ולמזבח איה אלא מדרבנן דמדאורייתא אין פורסין אלא מאהל מועד לא גזרו אלא על העומדים שם שלא לצורך וא"ת א"כ אמאי לא קאמר דהא מילתא איכא נמי בין היכל לבין האולם ולמזבח דאילו מהיכל פרסינן אפי' לצורך ומבין האולם ולמזבח לא פרסינן אלא שלא לצורך וי"ל דהמקשן דלקמן סבירא ליה דאפי' מהיכל נמי לא פרסינן לצורך עבודה והוא לא היה מגיה במתניתין מידי אלא הוה תני שבהיכל דכיון דצורך עבודה הוא שרי אף בהיכל:

ולא פליג רבי יהודה אמר אביי כיון דאמר מר משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא פליג [1]והזה הטהור על הטמא טהור [ו]מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום [ז]שכשר בפרה אמר ר' אסי כי הוו בה ר' יוחנן וריש לקיש בפרה [ח]לא מסקי מינה אלא במאי דמסיק תעלא מבי כרבא אלא אמרי משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא [א] תני תנא קמיה דר' יוחנן כל השחיטות כשירות בזר חוץ משל פרה אמר ליה ר' יוחנן [ט]פוק תני לברא לא מצינו שחיטה בזר פסולה ור' יוחנן לא מיבעיא לתנא דלא ציית אלא אפי' לרביה לא ציית דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק שחיטת פרה בזר פסולה ואני אומר כשירה לא מצינו שחיטה שפסולה בזר: בא לו אצל פרו שניה: מ"ש בודידו ראשון דלא אמר ובני אהרן עם קדושך ומ"ש בודידו שני דאמר ובני אהרן עם קדושך [ג]תנא דבי ר' ישמעאל כך היא מדת הדין נותנת מוטב יבא זכאי ויכפר על החייב ואל יבא חייב ויכפר על החייב: **מתני'** [2]שחטו וקבל במזרק את דמו ונותנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרוש [ז] נטל מחתה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחותה [ח]מן המעוכלות הפנימיות וירד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה [2]בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים בכל יום חותה בשל ארבעת קבין ומערה [ט] לתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכנים ר' יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכנים בכל יום היתה כבדה והיום קלה בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה בכל יום היתה זהבה ירוק והיום אדום דברי רבי מנחם בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים [י]והיום מוסיף מלא חפניו בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה [יא]בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש ויורדין במערבו [ב] [יב]והיום כ"ג עולה באמצע ויורד באמצע ר' יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור [יג]והיום מן הקיתון של זהב ר' יהודה אומר לעולם כ"ג מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר [יד]בכל יום שלש והיום ארבע רבי יהודה אומר בכל יום שתים והיום שלש: **גמ'** [2]והכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד אמר רב יהודה תני [יא]של היכל תנו רבנן וכל אדם לא יהיה באהל מועד יכול

כיון דאמר כו'. דאת על כרחך לא מצית למימר בהאי ב] דמשמע ממילא הוא ועל כרחך פליגי: **והזה הטהור.** האי טהור יתירא הוא דהא בטהור קאי: **מכלל שהוא טמא.** שיולא מכלל טומאה: **כי הוו.** כי מדקדקי: **לא מסקי מיניה.** כלומר לא היו מעלין מתוכה דבר חידוש להיות יכולין לאמוז בשיטתה להשוות שיהא מקלאותיה כולם מוליאים זה מיד זה או כולם מתקיימים זה אחר זה: **כמה דמסיק תעלא מבי כרבא.** כמה שמעלה השועל ברגליו כשדורס על שדה מיר: **מדם הדין נופנה.** כלומר כך יפה לומר שאחר שהתזה על עצמו ויצא זכאי לאוי לכפר על אחרים: **מתני' ומי שהיה ממרס בו.** מיגם בו: **אלא יקרוש.** כשיהה עד שתעשה עבודת הקטורת כמו שקדורות בפרשה: **על הרובד הרביעי.** כל הרלפה עשויה שורות שורות טבלאות אבני שיש וכל שורה ושורה קרויה רובד וקא סלקא דעתיה דעל שורה רביעית שמפתח ההיכל ולפנים קאמר [ג] **מחפה.** גחליס והניחם עד שיחפון קטורת ויתן לתוך הכף ואח"כ יכנים כף ומחתה לפנים: **בכל יום.** כשחותה גחליס ממערכה שניה של קטורת להכנים על המזבח הפנימי לקטורת שחרית וערבית: **תוחה בשל כסף.** מפרש טעמא בגמ' [ח]: **והיום תוחה וכו'.** טעמא דיוה"כ בכולהו משום חולשא דכהן גדול: **והיום הוכה.** כדי שיתן ידו למעה מזרועו ותהא זרועו מסייעתו: **פרס.** חצי מנה: **מוסיף מלא חפניו.** שמכנים לפני ולפנים לבד מפרס שחרית ושל ערבית הינתן על מזבח הפנימי: **והיום דקה מן הדקה.** זו שהיה מכנים לפני ולפנים היה מחזיר ערב יום"כ למכתשת ושותקה הדק: **בכל יום כהנים.** העולים למזבח עולים בשפת מזרחו של כבש שהמזרח הוא לימין העולה שהרי פניו לצפון כשעולה בכבש שהוא בדרום וכיון דכל תחילת פיטותיו לימין אין נאה שיהא מקיף שלא לצורך ורוחב הכבש שם עשרה אמה עולה במזרח ומקיף את המזבח לעבודתו ויורד לצד שמאל בשפת מערב: **והיום.** כהן גדול מראה כבודו וחיבתן של ישראל שהוא שלוחן ועושה עצמו כבן בית ואם בא לעלות למזבח להקיף כגון למתן דמים תמידין ומוספין ואילו ואיל העם מקיף את כל הבכש לצורך ושלא לצורך: **ארבע מערכות הן.** מפרש בגמרא [ט]: **גמ' והא כתיב וכל אדם וגו'.** ומוקמינן לה לקמן בשמעתין בשעת הקטורת ואת אמרת ממרס בו על הרובד רביעי שבהיכל: **תני של היכל.** כשיולא מן היכל לעזרה מוגה את הרובדין והוי האי רביעי להיכל: יכול

ביתי ובני אהרן בו'. [מתמה] למה צריך לומר כאן אם ובימי כיון שאמרו בודידו קמא, וכי תימא כיון שבא בשביל הכהנים יש לכלול עצמו עמהם, והא לקמן [סו, א] גבי שעיר המשתלח איכא מאן דאמר שמכפר על הכהנים ואפילו הכי אינו מזכיר בודידו עליו אלא יראלה. ומאי כיון שמתודה כבר על פר זה שוותיו מזכיר עצמו פעם שנית עליו כיון שלא נשתנו הפר ולא נגמרה כפרתו עדיין, אבל בשעיר המשתלח אין לזהיר הכהנים כיון שנשתנו כבר הפר שמתודו עליו, ואם תכפר זה עוד עליהם אולי שלא מכל שעירי חטאות שבכל [ה]שנה.

שייך לעמוד הבא **שילה ובית עולמים בנין בו'.** הקשה רבינו הכא משמע דלריך קראי לכולהו וכן בפרק שני דשבועות [טז, ב] גבי נכנס למקדש בטומאה לא יליפין מקדש ממשכן ומלריך קרא לתרווייהו, וכן לקמן בפרק הוליאו לו [נג, א] גבי אין לי אלא איקר מעלה עשן, מעלה עשן מנין ת"ל וכפה, אין לי אלא אהל מועד שבמדבר שילה ובית עולמים מנין ת"ל וכפה, הן נמי לקמן בפרק שני שעירי [סז, ב] המדבר המדבר המדברה לרבות טוב וגבעון שילה ובית עולמים, וכן בפרק שני דסוטה [טו, א] בקרקע המשכן איסי בן יהודה אומר לרבות טוב וגבעון שילה ובית עולמים, ואילו בתוף פ"ק דחולין [כד, א] בשמעתא דלוים פוסלים בשנים קאמר יכול בשילה ובית עולמים כו' משמע מי לא משעותא הוה ליף שילה טוב וגבעון ובית עולמים מאהל מועד, וכן בפ"ק דעירובין [ב, א] אומר שאחטו בפתח אהל מועד, וקאמר התם דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש ולא לריך קרא לרבויי כל הני. ואומר רבינו דהכי נמי בפ"ק דחולין יש שם הרבה פסוקים שהיו מרבים שילה ובית עולמים דומיא דמשכן אי לאו קרא התם דממעטי להו, והכא דרש עירובין נמי יש בפסוק הרבה אהל מועד כתיבי דמרבי שילה ובית עולמים, ואיכא למימר דלשון דרשא אלעזרך. ואני שמעתי בשם ר"ל מיהם דכל היכא שהדבר אינו תלוי בקדושת מקום כגון בפ"ק דחולין שאין שם אלא שיר ותפילת דלמות ומעילתה והכא דעירובין דמיירי בתפילת דלמות דהיכל ואין הטעם תלוי בקדושה נקטא לן שפיר

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ח מהל' פרה הלכה יג:
כט ב מיי' פ"ד מהל' עבודת יום"כ הלכה ח:
ל ג מיי' פ"ב מהל' עבודת יום"כ הלכה ה: [מיי' פ"ב מהלכות תמידין הלכה יכ:]
לא ד מיי' פ"ד מהל' עבודת יום"כ הלכה ח:
לב ה ו מיי' שם פ"ב הלכה ה:
לג ז מיי' שם פ"ד הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבַּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֹר בָּעָרֶב: במדבר יט יט
2. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפַּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל: ויקרא טז יז

מוסף רש"י

טהור. שטוכמי לך כלן, מכלל שהוא טמא. לדבר אחר, כגון טבול יום שטמא לתרומה, ולפי ס"ד טהור ממש לשתוק קרא מיה ואנא יודענא דטמא לאסור בפרה הלא חטאת קרייה רחמנא, אלא מאי טהור טהור טהור כל דהוא, ואמטמן טבול יום דמקרי טהור, דכתיב (ויקרא יד) וחקן במים וטהר (יבמות עג. וכעי"ז זבחים יז:). **דמסיק תעלא.** שועל, **מבי כרבא.** מן הממרסים, שאינו מוליא משם אלא אבן כרגליו (נדה סה:). **פוק תני לברא.** לטעות הוא (סנהדרין סב.). **יבא זכאי ויכפר על החייב.** לפיכך מתודה וידוי לאשון עליו ועל ביתו ולאחר שנעשה זכאי בודידו מתודה עליו ועל אחיו (שבועות יד.).

רבינו חננאל

ולא פליג ר' יהודה ומכשיר באשה וטומטום. ופרקינן כיון דאמר מר כל הפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע. דבר ברור הוא מה שפסלו בפסוק אחד הכשירו בפסוק אחר. והזה הטהור על הטמא טהור מכלל שהוא טמא טמא לתרומה בלבד. לימד על טבול יום שכשר בפרה. פיר' הטהור מכל טומאה והוא שהוזה עליו וטבל, ולא נשאר עליו אלא הערבת שמש לאכילת תרומה, כדתניא בסיפרי ולקח אזוב וטבל במים איש טהור, רבי עקיבא אומר טהור למה נאמר, עד שלא יאמר יש לי בדין, ומה אם האוסף האפר בעינן טהור, המזה לא כל שכן, הא מה ת"ל טהור, שהוא טהור מכל טומאה, ואיזה זה זה טבול יום. מכדי כתיב ולקח אזוב וטבל במים איש טהור

מסורת הש"ס

כח א) [נגדה סה:], ב) [שבועות יד.], ד) [לקמן מז. זבחים סד. [תמיד כח:]], ה) [עי' תוס' זבחים סד. ד"ה מן וכו' דכתבו דלא גרס הכא מן המאוכלות הפנימיות עמי"ט], ו) [גיר' ירושל' ומע"ש והיום עולים בתמנע ויורדים בתמנע וכ"ה גיר' גמר' לקמן מה. בפיסקא והיום וכו'], ז) [עי' תוספות לקמן מד: ד"ה והיום], **ח)** [לקמן מד:], **ט)** [לקמן מה.], י) [פי"ב ה"ה], **כ)** [להכשיר טבול יום כ"ה שם ביומות בתוס' ותו"ש פ"ג דפרה מ"ז ד"ה במעורבין],

גליון הש"ס

גמרא פוק תני לברא. שנת דף קו ע"א עיתוקן דף ט ע"א ביה דף יב ע"ב:

הגהות הב"ח

(ה) מתני' בגל לתרגם קנין ומעבה בתוך של שלשת קנין והיום מותה בשל שלשת קנין כלי"ל וכן בסמוך: **(ב)** שם ויוכלין במעבנו (והיום כ"ג עולה בתמנע ויורד בתמנע) תא"מ וא"כ ס"ל **והיום עולין באמצע ויורדים באמצע** וכן הוא בתמ"ס: **(ג)** רש"י ד"ה על הרובד כו' ולפנים קאמר הס"ד ואמ"כ מה"ד והוחזה **את הגחלים** והניחם:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ולא. מכאיר. ממקח וט"ב פוסל (ח"ם התוספו' ושמת המקשה כו' וע' בא"ד ס"ב דפרה מתני' י):

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' תני תנא קמיה דר' יוחנן כל הפחיטות כשרות בזר. מיי' פ"ח מהל' פפה"מ הלכה ב: **ב)** רש"י ד"ה כיון דאמר וכו' דמשמע ממילא הוא. נ"ב לא"כ למאל שמאל בשפת מערב. גליון מהרי"ל. ומשמש רש"י בדבור הקודם סוף ע"א:

מוסף תוספות

א. מה נצרך לדקדק מזה. ר"ש פרה יב ו. ב. להכשיר טבול יום בשאר עבודות. תוס' יבמות עג. ד"ה לימד. דהא קרי"ל שכל מעשיה בטבול יום. ריטב"א. ג. שהעריב שמשו דלא מחסר אלא כפרה לחודה. סס. דאיקליש' טומאתיה. רבינו פרץ יבמות שם. ד. [ר]טבול יום של שאר טומאות דמגג ומשא וכו' אתי להכשירא מטבול יום דמת מק"ו. רש"י זבחים יז: ד"ה טומאה.

תוס' ישנים

לימד על טבול יום שכשר בפרה. בפרק שני דזבחים [יז, ב] מפרש אמאי לא אמרינן מחוסר כפורים דוקא. **בא לו אצל פרו שניה כו' עד אני**

יכול אף בכל העזרה. לא יהא אדם עומד כשהכהן מקטיר קטרת לפני ולפנים: **אין לי אלא בשעת הקטרת קטורת.** לקמיה מפרש מאי משמע: **הוי אומר זו הקטרת קטרת.** דאילו מתן דמיס אין שוה בכולם שהפר מכפר עליו ועל הכהנים והשעיר על ישראל: **על נשון הרע.** כי היא דקרא לשון הרע הוא דכתיב (במדבר יז) אתם המיתם את עם ה' ואתם לשון הרע בחטאי הוא: **מבין האולם ולמזבח.** מכל אויר כ"ב אמות שביניהם: **ל"מ אלא בשעת הקטרה דהיכל.** דמזבח הפנימי אחרית וערבית שהרי סמוך לו: **אבל בשעת הקטרה דלפני ולפנים.** מהיכל שהוא סמוך לו פרשי אבל מבין האולם ולמזבח שהוא מרוחק לא פרשי: **בשעת מתן פר לכהן משיח.** הבא על אחת מכל המצות שעשה בהולאת עצמו ועשה ומתן דמו על הפרוכת ועל מזבח הזהב: **ושעירי עבודה בוכבים.** ליבור שעבדו ע"ז בהולאת בית דין מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת כדכתיב בפרשת שלח לך אנשים (שם טו) ואותו שעיר מתן דמו על הפרוכת ואינו נאכל כדילפינן בסיפרא וסיפרי ובמסכת זבחים (דף מז.): **הא מה מעלה יש בו.** אלא הא כמו הרי כלומר מעתה [מה] מעלה יש בפרישה בין היכל לבין אולם ולמזבח: **בין בשעת הקטרה בו.** קא סלקא דעתיה בין בשעת הקטרה דלפני ולפנים בין אלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים אלא בשעת מתן דמיס דלפני ולפנים: **ומבין אולם ולמזבח אין פורשין.** משום לפני ולפנים אלא בשעת הקטרה אבל לא בשעת מתן דמיס: **מאי לאו בו.** כדפרישית: **לא בשעת הקטרה דהיכל.** קאמר דפורשים מבין האולם ולמזבח והכי קתני כשם שפורשים מבין האולם בשעת הקטרה דהיכל כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח דהוי נמי בהיכל: **אי הכי.** דכשם שפורשין בשעת הקטרה דהיכל קאי ולא אדלפני ולפנים הא מה מעלה יש בתמיה וכי אין עוד מעלה אלא הא דאלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים דקתני שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה בין בהיכל בין לפני ולפנים בין אלא בשעת הקטרה אלא בשעת מתן דמיס בין בהיכל בין לפני ולפנים ומבין האולם ולמזבח לא פרשין אלא בשעת הקטרה דהיא שעת מתן דמיס דלפני ולפנים אלא בשעת הקטרה דהיכל דהא אפילו בשעת הקטרה יש מעלה דאילו מהיכל פרשי כו': **הא קתני.** בניחותא ה"נ קאמר הכי: (ג) אלא בשעת הקטרה דקאמר אלא בשעת הקטרה דהיכל קאמר אלא בשעת הקטרה היא לפני לפנים: **בין בשעת הקטרה.** [דהיכל] והא אלא בשעת הקטרה דקתני תנא אלא בשעת הקטרה דדיה אלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים: הכי מילוק אין נראה לו לחלק (ד) ומדבר המדבר סד"א דווקא במשכן כשהיו ישראל במדבר סמוכין למדבר ודמעלה עשן משוס דכתיב בהטות קרא אהרן והכי קרא דשמעתא סד"א משום דכתיב אהל מועד ואם איקרי אהל מועד אלא במדבר ומקרא יתירא הוא דלא הוה צריך למיכתב אלא וכל אדם לא יהיה בהאל בכפר בקדש וסד"א דאתא למעוטי שילה ובית ועבדו עולמים ובפר דמרבינן שילה ובית עולמים אהל מועד דכתב רחמנא למעוטי אינטריך:

כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח. דיש מהן נמי לפני ולפנים: **מה** מעלה יש בין היכל וכו'. טובא איכא דמזבח הזהב ומנורה ושלחן ומתן דמיס בהיכל מה שאין כן בין האולם ולמזבח אלא לענין פרישה קאמר: **מאי** לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים. תימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה דלפני ולפנים ולא בשעת הזאה והא בין הקטרה בין הזאה מחד קרא נפקא לעיל וי"ל בהקטרה דכתב בקרא בהדיא עופי גזרו בה דבנן ולא בהזאה דמייתורא דלכפר נפקא:

בשילה ובית עולמים מניין. וכי הא גוונא אמרינן לקמן בפרק הוליאו לו (דף נג.) **גבי מעלה עשן** א **ובפרק שני שעירי** (לקמן דף סז:) **מגיה** ג) (מדבר) המדברה לרבות נוד וגבעון שילה ובית עולמים ובפרק שני דסוטה (דף טז. ופס) גבי עפר סוטה ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן קאמר שילה ובית עולמים מניין וכו' ובפ"ב דשבועות (דף טז:) דקאמר ב מכדי מקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש לימא מו אידי ואידי משכן מו אידי ואידי מקדש אלמא אע"ג דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש אינטריך מרי קראי חד למקדש וחד למשכן ולא גמירי מהדדי ותקשה דבפרק קמא דחולין (דף כד.) גבי שיש שפוסלים בגויס קאמר יכול אף בשילה ובית עולמים כן ת"ל ד) (ולאח) ג ובפ"ק דעירובין (דף ג.) שלמים שאחטן קודם פתיחת דלתות היכל פסולין במקדש מנא לן אשכחן מקדש דאיקרי משכן ד ו"ל בההיא דעירובין אמא איכא פסוק להשוות מקדש למשכן להיא מילתא וכן בפ' קמא דחולין ובתר דמעטינן שילה ובית עולמים ה) (מזלאת) אז נוקי לאותו פסוק לדרשא אחריתי וריב"ל גרס בפרק שני דשבועות תרי קראי למה לי ולי גרלה אע"ג דמקדש איקרי משכן כו' אפי' הכי בההיא דשבועות דאייתי לענין טומאה סד"א דאלא בייתיה כיון דחלוקין הן לענין טומאה דאי כתב מקדש ה"א דין הוא דטמא שנכנס למקדש חייב שהרי איסורו איסור עולם ואפילו בתר דנפיל ממיתה חייבין על המקום משום טומאה אבל במשכן לאחר שנעשו משם ופירקוהו והעמידוהו במקום אחר אין חייבין על מקומו הראשון ואי כתב משכן ה"א דין הוא שחייב עליו לפי שנמשך בשמן המשחה ואסור ליגע בו בטומאה אפילו כשהוא מפורק אבל אבני היכל שנעשו מותר ליגע בהם בטומאה ובהא נמי מיתרצא הא דמצרינן קרא בפרק היה מביא (סוטה דף טז.) לרבות בית עולמים משום דאפקיה קרא בלשון טומאה דכתיב ונפקדה והיא נטמאה וכל הלכות ספק טומאה גמרינן מסוטה להני סד"א כיון דמקדש ומשכן חלוקים לענין טומאה כדפרי' לענין טומאת סוטה נמי יהא חילוק ביניהם ותדע דהיינו טעמא דאיסי בן יהודה ו) דמצרינן קרא לרבות שילה ובית עולמים מדפליג עליה התם איסי בן מנחם ואמר אינו צריך ק"ו הוא ומה בטומאות קלות אין חילק הכתוב בין שילה ובית עולמים טומאת אשה ממורה אין כ"ש פירוש טומאות קלות הנכנס למשכן ולמקדש בטומאת הגוף חייב כרת אתרוייהו אע"ג דיש חילוק ביניהן כדפרישית אפילו הכי השוה אותם לענין כרת הנכנס להם ומשום הכי אין חילוק בין נראה לו לחלק ו) ומדבר המדבר סד"א דווקא במשכן למעוטי שילה ובית עולמים ובפר דמרבינן שילה ובית עולמים אהל מועד דכתב רחמנא למעוטי אינטריך:

יכול אפי' בעזרה ת"ל באהל מועד אין לי אלא באהל מועד שבמדבר שילה ובית עולמים מנין ת"ל בקודש אין לי אלא בשעת הקטרה בשעת מתן דמים מנין ת"ל בבואו לכפר אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל כפרתו קודמת [א] **לכפרת ביתו כפרת ביתו קודמת לכפרת אחיו הכהנים וכפרת אחיו הכהנים קודמת לכפרת כל קהל ישראל אמר מר אין לי אלא בשעת הקטרה מאי משמע אמר רבא וכן א"ר יצחק בר אבדימי וכן א"ר אלעזר אמר קרא** [1] **וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל איזהו כפרה ששוה לו** [ב] **ולביתו ולאחיו הכהנים ולכל קהל ישראל הוי אומר זה הקטרת הקטורת וקטורת** (ג) **מכפרת אין דהא תני ר' חנניא** ד) **למדנו לקטורת שמכפרת שנאמר** [2] **ויתן את הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי ר' ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי תנן התם** ג) **א פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה א"ר אלעזר** [3] **לא שנו אלא בשעת הקטרה דהיכל אבל בשעת הקטרה דלפני לפנים מהיכל פרשי מבין האולם ולמזבח לא פרשי מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי ר' יוסי אומר כשם שפורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה** [4] **כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים** (ה) **הא מה מעלה יש בין ההיכל לבין האולם ולמזבח אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא בשעת הקטרה בשעת הקטרה מיהא פרשי מאי לאו בשעת הקטרה דלפני לפנים לא בשעת הקטרה דהיכל אי הכי הא מה מעלה ותו לא הא איכא הא מעלה דאילו מהיכל פרשי בין בשעת הקטר' דידיה בין בשעת הקטרה דלפני לפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה דהיכל הא קתני אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא**

הא קתני. בניחותא ה"נ קאמר הכי: (ג) אלא בשעת הקטרה דקאמר אלא בשעת הקטרה דהיכל קאמר אלא בשעת הקטרה היא לפני לפנים: **בין בשעת הקטרה.** [דהיכל] והא אלא בשעת הקטרה דקתני תנא אלא בשעת הקטרה דדיה אלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים: הכי מילוק אין נראה לו לחלק ו) ומדבר המדבר סד"א דווקא במשכן

יכול אפי' בעזרה ת"ל באהל מועד אין לי אלא באהל מועד שבמדבר שילה ובית עולמים מנין ת"ל בקודש אין לי אלא בשעת הקטרה בשעת מתן דמים מנין ת"ל בבואו לכפר אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל כפרתו קודמת [א] **לכפרת ביתו כפרת ביתו קודמת לכפרת אחיו הכהנים וכפרת אחיו הכהנים קודמת לכפרת כל קהל ישראל אמר מר אין לי אלא בשעת הקטרה מאי משמע אמר רבא וכן א"ר יצחק בר אבדימי וכן א"ר אלעזר אמר קרא** [1] **וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל איזהו כפרה ששוה לו** [ב] **ולביתו ולאחיו הכהנים ולכל קהל ישראל הוי אומר זה הקטרת הקטורת וקטורת** (ג) **מכפרת אין דהא תני ר' חנניא** ד) **למדנו לקטורת שמכפרת שנאמר** [2] **ויתן את הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי ר' ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי תנן התם** ג) **א פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה א"ר אלעזר** [3] **לא שנו אלא בשעת הקטרה דהיכל אבל בשעת הקטרה דלפני לפנים מהיכל פרשי מבין האולם ולמזבח לא פרשי מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי ר' יוסי אומר כשם שפורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה** [4] **כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים** (ה) **הא מה מעלה יש בין ההיכל לבין האולם ולמזבח אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא בשעת הקטרה בשעת הקטרה מיהא פרשי מאי לאו בשעת הקטרה דלפני לפנים לא בשעת הקטרה דהיכל אי הכי הא מה מעלה ותו לא הא איכא הא מעלה דאילו מהיכל פרשי בין בשעת הקטר' דידיה בין בשעת הקטרה דלפני לפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה דהיכל הא קתני אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא**

ומה בטומאות קלות אין חילק הכתוב בין שילה ובית עולמים טומאת אשה ממורה אין כ"ש פירוש טומאות קלות הנכנס למשכן ולמקדש בטומאת הגוף חייב כרת אתרוייהו אע"ג דיש חילוק ביניהן כדפרישית אפילו הכי השוה אותם לענין כרת הנכנס להם ומשום הכי אין חילוק בין נראה לו לחלק ו) ומדבר המדבר סד"א דווקא במשכן למעוטי שילה ובית עולמים ובפר דמרבינן שילה ובית עולמים אהל מועד דכתב רחמנא למעוטי אינטריך:

כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח. דיש מהן נמי לפני ולפנים: **מה** מעלה יש בין היכל וכו'. טובא איכא דמזבח הזהב ומנורה ושלחן ומתן דמיס בהיכל מה שאין כן בין האולם ולמזבח אלא לענין פרישה קאמר: **מאי** לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים. תימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה דלפני ולפנים ולא בשעת הזאה והא בין הקטרה בין הזאה מחד קרא נפקא לעיל וי"ל בהקטרה דכתב בקרא בהדיא עופי גזרו בה דבנן ולא בהזאה דמייתורא דלכפר נפקא:

ד) [ובכרכי נז. ובמס פס:], כ) כלים פ"ז מ"ט, ג) [ל"ל במדבר], ד) [ל"ל לעבוד עבודת וגו'], ה) [ל"ל מלעבוד], ו) [סוטה טז.], ז) [ל"ל ובמדבר],

תורה אור השלם

1. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בָּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפַּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל: ויקרא טז יז
2. וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם: במדבר יז יב

הגהות הב"ח

(א) גמרא הוי אומר זה הקטרת הקטורת וקטורת מי מכפרא: (ב) שם ופר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז ודמיהם של יוה"כ הא מה מעלה יש כל"ל וי"ב כך הוא הגירסא בתוס' שלנו פ"א דכלי ע"ש: (ג) רש"י ד"ה הא קתני כמתותא ה"ק קאמר האי בשעת הקטרה דקאמר בשעת הקטרה דהיכל קאמר והא אלא בשעת הקטרה דקאמר אלא בשעת הקטרה דהיכל קאמר אלא בשעת הקטרה היא לפני ולפנים והא אלא בשעת הקטרה דקתני תנא וכו' כל"ל והד"ח:

הגהות הגר"א

[א] גמרא (לכפרת ביתו כפרת ביתו קודמת) תפ"מ: [ב] שם (ולביתו) תז"מ:

מוסף רש"י

ויכפר על העם. במתלוקת קרא שהוא לשון הרע דכתיב בים אתם המיתם וגו' (זבחים פח:). יבא דבר שבחשאי. קטורת נעשית בהיכל בחשאי (ערכין טז.) שהיה הכהן נכנס שם כדתנן פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה, וכל שכן מן היכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' (זבחים שם). ויכפר על מעשה חשאי. לשון הרע בחשאי הוא (ערכין שם). ואמרי לה כדי. שם מכם (גיטין פח:).

מוסף תוספות

א. אין לי אלא אהל מועד שבמדבר, שילה ובית עולמים מנין ת"ל ובכה. תוס' הרא"ש. ב. גבי הנכנס למקדש בטומאה. שם. ג. משמע דאי לאו מיעוטא הוה ילפינן שילה ונוב וגבעון ובית עולמים מאהל מועד. שם. ד. ולא צריכי תרי קראי. שם.

תוס' ישנים

ממד קרא, אבל הני דמכלמין ודשבועות ודסוטה כולהו מגויות בקדושת מקום, וי"ע. ועל הכיל דסוטה שכבתתי שמרבה שם נוב וגבעון שילה ובית עולמים, מוחק שם רש"י שילה ונוב וגבעון, משום דקשיא ליה והלא שילה משכן גמור היה למה הוצרך פסוק לרבותו, ועוד נוב וגבעון לא היו משקין קטוטות שהרי אין מנחה קריבה בבמה דלאמריגן בזבחים [קיח, ב] (ובמגילה). ואין נראה לרבינו למחוק הספרים דהא שילה לא היה ממש משכן שהיה לו בית אבנים למטה ואיכא נמי למאן דאמר בפרק בתרא דזבחים [שם] מנחה קריבה בבמה, ונוב וגבעון בבמה, ואלדברה היה לו להקשות יותר מנוב וגבעון שהיה ממש משכן אבל מצינו שהיה לו בית של אבנים למטה. מיהו הא נמי לאו קושיא היא דהתמנא אמר משכן ממש שיהא האחרון בנית קדשי קדשים, ונוב וגבעון לא היה אחרון אלא בקרית יערים חה פי' רש"י בסוטה. בפרתו קודמת לכפרת ביתו. ומיהו הכא נעשית העבודה הכל בבת אחת ומתי בפרת ראשון ומתי בפרת הבנו. ופירש רבינו שמואל דנפקא מינה הא דאמריגן בפרק [דהוריות יג, ב] דקרבן כהן [משיח] קודם לקרבן ישראל (ולהלן) [ולהכי] צריך הכי קרא, אך בפרתו קודמת לכפרת אחיו הכהנים

ה) עיין שם בהוריות היטב בגמ'. וע"ע בש"י.

רבינו חננאל

ודרישניה דפריש אפילו בשעת הקטרה. ומיבעיא לן, בפרה בהקטרה מנא לן ואמרינן מדכתיב הכא בפרה שנאמר לכפר בקודש, וכתיב ביום הכפורים וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל, איזהו היא כפרה ששוה לו ולביתו ולאחיו הכהנים ולכל קהל ישראל, הוי אומר זו הקטורת, שאם תאמר כפרת דמים, חלוקה כפרתם, הוא וביתו ואחיו הכהנים מתכפרים בפרו וישראל כל [ה]קהל בשעיר. וקטורת מי מכפרה, אין, דכתיב ויתן את הקטורת ויכפר על העם. ותני רב חנניה מיכן למדנו לקטורת שמכפרת. ותנא דבי רבי ישמעאל על מה הקטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. ועיקר זו השמועה בזבחים סוף פ' יש בערכין להקל ולהחמיר. ומפרש התם בביורור מבואר כי בגדי כהונה מכפרין, דאמר למה נסמכו בגדי כהונה לקרבנות, לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, כתונת מכפרת אשפיכות דמים. מכנסיים מכפרין על גלוי עריות. מצנפת מכפרת על גסי הרוח. אבנט מכפר על הירהורי הלב. מעיל מכפר על לשון הרע. חשן מכפר על הדיינין. אפוד מכפר על ע"ז. ציץ מכפר על עזי פנים. קשיא לשון הרע אלשון הרע. ופרקינן לשון הרע בצניעותא קטורת מכפרת, לשון הרע בפרהסיא מעיל מכפר. תנן התם בפרק ראשון מסכת כלים פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה. א"ר אלעזר לא שנו שפורשין מבין האולם ולמזבח, אלא בהקטרה דהיכל, אבל כשהקטיר לפניי ולפנים, מהיכל פרשי, מבין האולם [ולמזבח לא פרשי]. ומותבינן עליה מיהא דתני מה מעלה יש בין (האולם) [ההיכל] לבין האולם ולמזבח, אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה בין שלא בשעת הקטרה. ומבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה. בשעת הקטרה מיהת פרשי ואפי' בהקטרה דלפני ולפנים. ופרקינן לא הקטרה דהיכל. והא איכא הא מעלה כו'.

תוס' ישנים (המשך)

לא אמי שפיר, וכן לכפרת ביתו. ומי הוה אמרינן דלענין ודווי של פר מייבי דתמיהו ענין לשם, אמי שפיר שלריך לומר מתילה אמי וביתו וכמי אהרן עם קדושן, מי אם לא היה פסוק היה לו להסיר בפשט שיהא מיהא שבטו מתילה ב). יבא דבר שבחשאי כו'. מיתה לריב"ל ממה הוא בחשאי יותר (מאותן) [ממתן] דמיס שהיו גם שם פורשין, ותוחק לו לפרש (שבאותן) [שבמתן]

ד) [ל"ל ולאח"ר], ה) [ל"ל ומקרא יתירא הוא], ו) [ל"ל ומדבר המדבר], ז) [ל"ל ובפ"ב], ח) [ל"ל ובפ"ק], ט) [ל"ל ובפ"ק], י) [ל"ל ובפ"ק], כ) [ל"ל ובפ"ק], ל) [ל"ל ובפ"ק], מ) [ל"ל ובפ"ק], נ) [ל"ל ובפ"ק], ס) [ל"ל ובפ"ק], ע) [ל"ל ובפ"ק], פ) [ל"ל ובפ"ק], צ) [ל"ל ובפ"ק], ק) [ל"ל ובפ"ק], ר) [ל"ל ובפ"ק], ש) [ל"ל ובפ"ק], ת) [ל"ל ובפ"ק], א) [ל"ל ובפ"ק], ב) [ל"ל ובפ"ק], ג) [ל"ל ובפ"ק], ד) [ל"ל ובפ"ק], ה) [ל"ל ובפ"ק], ו) [ל"ל ובפ"ק], ז) [ל"ל ובפ"ק